

**UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW**

**STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL**

YEAR 2020, ISSUE NUMBER 9-10

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF LAW**

ISSN 2545-4021

**STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL**

ISSUE 9, 10

VOLUME IX, X

YEAR 2020

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP**

**Year 2020, Issue Number 9, 10
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D
prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D
Risto Kostrunanov, LL.M
prof. Jovan Ananiev, Ph.D
prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhii

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Associate professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Associate professor at Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Associate professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University "St. Kliment Ohridski", Bulgaria;
Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria

Giorgia Bevilacqua

National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for
Development “, Italy

Nives Mazur Kumrić

Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Iskren Ivanov

Senior Lecturer at Sofia University "St. Kliment Ohridski"

Editorial Staff

Ass. Prof. Elena Maksimova, Ph. D
Teaching assistant Natasha Doneva, LL.M

Editor in chief

Ass. Prof. Elena Maksimova, Ph. D

Language editor

Vesna Ristova
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul. "Krstev Misirkov" 10-A PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

Содржина

БОНЕВА Силвана

УЛОГАТА НА РАБОТНИТЕ ТЕЛА ПРИ ЗАКОНОДАВНИТЕ ОРГАНИ НА СЛОВЕНИЈА, ХРВАТСКА, СРБИЈА И ЦРНА ГОРА ВО ПРОЦЕСОТ НА ИНТЕГРАЦИЈА ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА3

МИТРОВИЌ Давид

ТРГОВИЈА СО ДРОГА НА БАЛКАНОТ (БАЛКАНСКА РУТА)23

НАУНОВА Ана

РЕГУТИРАЊЕ, ОЦЕНУВАЊЕ И НАГРАДУВАЊЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА33

PEZONE Maria Pia

IL CASO DEL SEQUESTRO DI TRE IMBARCAZIONI UCRAINE DA PARTE DELLA RUSSIA45

СТОЈАНОВА Ивана

ГЕОРГИЕВА Мартина

ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ57

ЦАМБАЗОВА Елизабета

УЛОГАТА НА ОРГАНИЗАЦИСКАТА СТРУКТУРА ЗА ЕФИКАСНО РАБОТЕЊЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА69

ТРГОВИЈА СО ДРОГА НА БАЛКАНОТ (БАЛКАНСКА РУТА)

Апстракт: Балканската рута продолжува да игра голема улога во снабдувањето на опијатите на пазарите во Исламска Република Иран, Турција, регионот на Кавказ, дел од Блискиот Исток и Европа. Ова кратко ажурирање има за цел да обезбеди ажурирање на најновите случувања во раните фази на балканската рута од Авганистан до Турција, вклучувајќи ги и најновите настани во Ирак, Сирија и избраните земји во Европа, поврзани со трговијата со опијати од Авганистан. Додека сите видови на нелегални дроги, од домашниот канабис до синтетичките дроги се лесно достапни на Балканот, трговијата со хероин е таа што предизвикува најголема загриженост. Поради својата профитабилност и цена по човечкото здравје, таа нанесува уништување на животите на најпродуктивните слоеви на населението (просечната возраст на зависникот од хероин е 25), како и ширењето на СИДА.

Клучни зборови: *трговија, дрога, Балкан*

DRUG TRADE IN THE BALKANS (BALKAN ROUTE)

Abstract: The Balkan route continues to play a major role in supplying opiates to markets in the Islamic Republic of Iran, Turkey, the Caucasus region, parts of the Middle East and Europe. This brief update aims to provide an update on the latest developments in the early stages of the Balkan route from Afghanistan to Turkey, including the latest developments in Iraq, Syria and selected countries in Europe related to the opiate trade from Afghanistan. While all types of illicit drugs, from domestic cannabis to synthetic drugs, are readily available in the Balkans, the heroin trade is the most worrying. Due to its profitability and cost to human health, it destroys the lives of the most productive sections of the population (the average age of a heroin addict is 25), as well as the spread of AIDS.

Keywords: *trade, drugs, Balkans*

ВОВЕД

Кај недозволената трговија со дрога се преплетуваат многу аспекти како што се здравствените, социјалните, кривичните, етичките и слично. И покрај темелните проучувања на оваа појава, тешко е да се согледа до крај нејзината етиологија и

нејзините негативни консеквенции, односно последици, и да се разработат ефикасни инструменти, средства за нејзино спречување и сузбивање.¹ Уживањето на опојни дроги спаѓа во групата на социопатолошките појави. Сите статистички податоци покажуваат дека последните две до три децении постојано бележи пораст во целиот свет². Феноменот поврзан со дрога и мерките и активностите кои треба да се преземат се комплексни и во широк континуум кој опфаќа превенција, третман, намалување на штети, социјална реинтеграција, правна контрола, спроведување на законот, особено имајќи во предвид дека употребата на дрогата, трендовите, како и нелегалното производство и трговија со дрога се многу динамични и постојано се менуваат. Секоја држава има своја карактеристика во која се инволвирани и организирани криминални групи, каде што ги остваруваат своите огромни профити, но неспорно е дека нелегалната трговија со дрога, е на првото место во светот каде што се остваруваат нелегалните профити. Најпрофитабилна активност на организираниот криминал е трговијата со дрога на која граѓаните на Европската Унија трошат најмалку 24 милијарди евра годишно.³ Злоупотребата на дрогата и болестите на зависност од дрогата се поврзани со глобалните општествени проблеми како што се сиромаштијата, невработеноста, деликвенцијата, криминалот, бездомништвото, додека обртот на пари од нарко криминалот може да има значајно влијание во општествената стабилност, развојот на општеството, демократските процеси и условува страдање и на индивидуата и на семејството, а води дури и до губење на човековиот живот.⁴ Доколку се погледне претходно наведеното и доколку се има во предвид, можеме да кажеме дека граѓаните и институциите во Р. Македонија се свесни за овие проблеми и опасности, и активно дава поддршка и на својата територија и во рамките на меѓународната соработка со земјите од регионот и светот, со една транспарентна и конзистентна политика за борба против дрогата, сè со цел да обезбеди здрав живот, достоинство и безбедност на индивидуата – човекот и целокупното општество во целина.

За трговијата со дрога и баканската рута

Балканската рута преку Турција и Исламската Република Иран, доминантна рута за трговија со хероин кон Европа, се користи со децении.⁵ Сепак, изворите на хероин за балканската рута се променија во текот на изминатите 40 години.⁶ Во текот на 80-тите години на минатиот век, најголемиот дел од потрошениот хероин во Европа се чини дека бил транспортиран од Југоисточна Азија (главно Мјанмар и ПДР на Лао), со уделот на

¹ Каневчев, М., Посебниот дел на Казненото право, стр. 264.

² Витларов, Т., Казнено право, Посебен дел со практични примери, авторизирани предавања, стр. 56, 2013 год.

³ Заеднички извештај од Europol, Европската полициска агенција и Европскиот центар за надзор на дрога и зависности (EMCDDA).

⁴

<http://www.cph.mk/ftp/Strategii/Nacionalna%20strategija%20za%20droga%20%20mkd%20strategija%202014-2020.pdf>

⁵ UNODC World Drug Report 2017, Executive Summary, page 18.

⁶ The Opium Economy in Afghanistan: An International Problem”, 2003, (https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/afg_opium_economy_2003.pdf)

авганистанскиот опиум во глобалното производство на опиум со околу 30% во средината на 1980-тите. За време на раните 90-ти години, со зголемување на производството на опиум, Авганистан започна да се појавува како главен извор на недозволен опиум и хероин во светот. Во 2003 година, повеќето од европските земји објавија дека меѓу 80 до 90 проценти од опијатите што влегле на нивната територија доаѓаат од Авганистан.⁷

Споредено со заплениите на хероин пријавени од Исламска Република Иран (годишен просек од 20,3 тони помеѓу 2015-2017 година или Турција годишен просек од 10,5), заплениите на хероин во осум земји од Југоисточна Европа (Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Хрватска, Црна Гора, Македонија, Романија и Србија) беа прилично ниски. Овие земји заплениле 865 килограми годишно во текот на периодот 2015-2017 (просечно 122 кг по земја). Годишните просечни заплени на хероин се движеа од под 10 кг во Македонија до близу 500 кг во Бугарија меѓу 2015 и 2017 година.

Лесно е да се види зошто хероин е таква закана: најкратката траса од Авганистан, каде се произведува околу 90% од хероинот наменет за европски пазар, до уличните агли на западноевропските престолнини, води директно преку Балканот, приближно следејќи го историскиот *Пат на свилата*. Во Турција, килограм хероин број 4 (92% чист) хероин може да се добие за меѓу 7.000 и 12.000 американски долари; во Австрија, истиот килограм чини 40.000 американски долари и нагоре, а во Норвешка над 60.000 американски долари. Ваквата висока профитна маргина е постојан извор на искушение и за трговците со луѓе и за корумпираните службеници за спроведување на законот.

За време на поголемиот дел од 90-тите години, традиционалната балканска рута од Турција преку Бугарија, Македонија, Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Словенија, Австрија, Германија и Холандија беше нарушена со војна, иако повремено превози на опијати понекогаш беа пресретнати (еден таков превоз, запленета од југословенските обичаи на бугарската граница во 1997 година, содржеше над 350 килограми хероин).

Наместо тоа, дрогата се пренесуваше од Турција преку Бугарија, Романија и Унгарија во Словачка, Чешка, Германија и Холандија, или преку Унгарија и / или Словачка во Австрија, а потоа во Германија и Холандија. Сепак, по 2000 година, повторно се појави јужна гранка, со хероин шверцуван од Турција преку Бугарија и Македонија до Албанија, Италија, Австрија и Германија. Покрај тоа, камионите што се превезуваат на фериботите од Турција кон Албанија, Хрватска, Словенија и Северна Италија (Трст) честопати се користат за транспорт на опијати кон Западна Европа, честопати транзитирајќи од Австрија и Германија. Германската федерална канцеларија за криминална полиција известува дека во 2004 година, 45% од сите германски заплени на хероин се случиле близу австриската граница.

⁷ UNODC "The Opium Economy in Afghanistan: An International Problem", 2003, (https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/afg_opium_economy_2003.pdf), page 33

Зголемувањето на заплена на опијати во Југоисточна Европа (земји од балканската рута). Најголем пораст во Југоисточна Европа забележаа Турција, Србија и Црна Гора, Хрватска и Албанија. Заплени се повеќе од 15 метрички тони во Југоисточна Европа, надминувајќи ги вкупните напади направени во Западна и Централна Европа (9 метрички тони) и Источна Европа (4 метрички тони во европските држави на С.И.С).

Не помага дека многу граници долж балканската рута се пресекуваат меѓу тесно поврзаните етнички заедници, од кои некои традиционално се склони кон шверц. Граничните премини не се одржуваат и честопати лесно се заобиколат преку „алтернативни“ планински патишта. Ова особено се однесува на Косово, кое има порозни граници со Македонија, Албанија и Србија соодветно, при што етничките Албанци ја градат областа по должината на границите на Косово. Иако Косово е некаде надвор од традиционалната балканска рута, таа е идеално место за складирање на шверцуваниот хероин од Македонија или Албанија, кои потоа можат повторно да се пакуваат и да се испраќаат на запад преку Србија или Црна Гора. Тоа и присуството на голема етничка албанска дијаспора во Турција, Австрија, Германија и Швајцарија овозможи да се појават прстени од етничките Албанци, како доминантна сила во трговијата и дистрибуцијата на дроги. Според проценките на швајцарската полиција, етничките Албанци контролираат околу 80% од профитабилниот пазар на хероин во Швајцарија, и зголемувањето на уделите во другите европски земји. Бидејќи Косово е копно и затворено некаде надвор од главните меѓународни автопати, албанските наркособови треба да соработуваат тесно со своите македонски, српски и бугарски партнери за да ги пренесат пратките кон нивните западни дестинации. Обично, хероинот влегува во Косово од Македонија, а потоа се чува на места како Урошевац (Феризај) или Вучитрн (Вуштри), во близина на српската граница.

Идомени / Гевгелија е главна точка на премин помеѓу Грција и Северна Македонија и исто така транзитна точка за трговија со дрога, заедно со граничниот премин Јажинце / Глобочице близу Тетово, кој исто така е жариште за трговија со разни стоки.⁸

Потоа, откако ќе се направат аранжманите, големи пратки преминуваат во Србија преку порозен дел од границата кај српскиот град Прешево, а од таму, на меѓународниот автопат има само 15 километри што ги поврзува Атина, Скопје и Белград со западните европски метрополи. Интересен увид во начинот на соработка со криминалните банди може да се добие од случајот на Камил Шабани, етнички Албанец од Урошевац. Шабани бил близок соработник на Метуш Бајрами, етнички Албанец од Македонија со бугарско државјанство, кој вршел надзор на транспортот на хероин преку Турција, Бугарија и Македонија. Но, Шабани беше поврзан и со српскиот криминално подземје познато како Земунски клан, кој беше добро поврзан со БИА, најголемата српска агенција за безбедност. Додека не се растури кланот, членовите на групата Земун редовно земале пратки од хероин од магацинот на Шабани во Урошевац и ги

⁸ <https://balkaninsight.com/2019/05/20/balkan-organised-crime-hotspots-pinpointed-in-report/>

пренесувале во Србија преку Прешевската Долина. Благодарение на нивната поврзаност со БИА, нивните возила честопати ги придружуваа српските безбедносни службеници, обезбедувајќи ги камионите да можат да поминат низ полициските контролни пунктови без да бидат пребарувани. Шемата работеше сè додека водачите на Земунскиот клан и нивните соучесници на БИА не беа уапсени во 2003 година, откако тие го организираа атентатот врз Зоран Ѓинѓиќ, српскиот премиер. Шабани продолжи да работи, веројатно со нови српски партнери, сè до септември 2005 година, кога беше уапсен од меѓународната полиција откако во негова сопственост беа пронајдени 110 килограми хероин од висок степен. Метуш Бајрами беше избран неколку месеци порано во близина на Милано, Италија; обајцата мажи сè уште чекаат на судење. Сепак, вклученоста на безбедносните служби на Србија во трговијата со дрога никогаш не била правилно истражена.

За време на владеењето на Слободан Милошевиќ, неговата влада намерно ги спои своите институции за спроведување на законот, а особено безбедносната служба, со организираниот криминал за да воспостави широк систем на паралелни сиви и црни економии за да ги заобиколи санкциите наметнати од ООН. Целта на овие економии беше двојна: прво, да се профитираат вклучените; второ, да служи како безбедносен вентил, и со тоа да се спречи популарното востание на сиромашното население, кое стана апсолутно зависно од црниот пазар и економијата во сенка. Оваа зависност исто така ја зацврсти врската помеѓу српскиот безбедносен апарат и организираниот криминал. И додека шверцот со канали за време на војната најмногу се користеше за трговија со нафта, цигари, тутун и оружје, по завршувањето на војната и укинувањето на санкциите, истите канали и мрежи се користеа за попрофитабилни операции за шверц на дрога. И повторно, државната безбедност одигра клучна улога.

Иако тешко може да се најдат сериозни факти за вмешаност на БИА (порано наречена државна служба за безбедност, или СДБ), заради тајната природа на нивните активности, има доволно докази за докажување на врската. Во септември 2001 година, речиси една година откако беше соборен Милошевиќ, околу 700 килограми хероин и кокаин беа пронајдени во трезорот на приватна банка во центарот на Белград. Се испостави дека сводот бил изнајмен во БИА две години порано, што го користел за складирање на лекови конфискувани од царина претходните години, наводно за „чување“. Иако ова беше јасно нелегално според српскиот закон, во кој строго се наведува дека сите конфискувани лекови мора да бидат ставени под контрола на судовите, а потоа уништени, откако ќе завршат правните постапки, никогаш не се покренати обвиненија против службените лица на БИА, ниту беше објаснето зошто таквата големо количество на лекови се чувало на таков незгоден начин. Дрогата, наводно била уништена по откритието, но повторно, никој, освен полицијата и службениците на БИА биле присутни за време на овој чин. Според законот, судските службеници и независните експерти треба да бидат присутни секогаш кога се уништуваат нелегални лекови.

За време на тековното судење на атентаторите на премиерот Ѓинѓиќ, беше утврдено дека водечките членови на Земунскиот клан поминале на „специјални курсеви

за обука“ од БИА, и дека агенцијата рутински обезбедувала заштита на членовите на бандата. Главното деловно работење на Земунскиот клан беше шверц на дрога, но тие исто така беа ангажирани во киднапирања, изнуда и насочени атентати. Единствено објаснување од официјалните претставници на БИА беше дека членовите на бандата ја обезбедувале агенцијата „вредни податоци за албанските терористи на Косово“. Интересно е што ниту обвинителите, ниту судијата не бараа дополнителни објаснувања, ниту пак решија да истражат за ова прашање.

Некои обиди за реформирање на српските безбедносни агенции (покрај БИА има четири помали агенции) беа преземени по падот на Милошевиќ. Во јули 2002 година, српскиот парламент ја укина СДБ и формираше нова агенција на нејзино место, наречена Агенција за безбедност на информации (Bezbednosno informativna agencija, БИА). БИА беше отстранета од надлежноста на Министерството за внатрешни работи, и како специјална државна агенција беше ставена под контрола на владата. Задачите на БИА вклучуваат и разузнавачки и активности против контраразузнавање. Повеќето од нејзините вработени биле вработени во поранешната СДБ, иако не сите биле вработени во новата агенција. Борбата против организираниот криминал беше прогласена за еден од приоритетите на новата агенција, а во 2002 година БИА направи обемна анализа на организираниот криминал во Србија. Критичарите на новата агенција, сепак, истакнаа дека законот, со кој е основана БИА, му дава само на парламентот да има надлежност на Агенцијата. Контрола на парламентот е ограничена на два извештаи, изнесени до парламентарната комисија за одбрана и безбедност на секои шест месеци. Контролата на судството над агенцијата е исто така многу ограничена. Дозвола за користење специјални средства за набљудување, според законот, доделена од претседателот на српскиот Висок суд, а не од Советот на Високиот суд.

Во последно време српската полиција и царината имале поголем успех во пресретнувањето на пратките од хероин: заплениле повеќе од 360 килограми во текот на првите шест месеци од 2006 година, повеќе од двојно отколку во претходните две години. Сепак, уличната цена на хероин во Србија - меѓу 15 и 20 евра по грам - укажува дека лекот е изобилен и лесно достапен, а фактот дека оваа цена остана стабилна во изминатите пет години докажува дека треба многу повеќе направено со цел да се намали протокот на хероин низ Србија кон западните пазари.

Босна и Херцеговина, која е следната земја на балканскиот пат со хероин, исто така има лош рекорд во ограничувањето на трговијата со дрога. Нема специјализирана агенција за спроведување на дрога, ниту на државно ниво, ниту во рамките на двата босански ентитета: Република Српска и Федерацијата Босна и Херцеговина. Најголемиот дел од обидите да се сузбијат дилери и шверцери со дрога е препуштен на царината и на локалната - општинската и кантоналната - полиција, која нема ниту кадар, ниту опрема за справување со прстени на организираниот криминал. Исто така, не постои достапна статистика за тоа колку дроги биле заплени во Републиката во последниот период.

Босанските граници со Србија и со Хрватска се порозни и преминувањето на нив може да биде, сосема нормално, прошетка во паркот. Значи, кога пратката со хероин

стигне до Србија, преместувањето во Хрватска, директно или преку Босна, не претставува голем предизвик. Иако Хрватска сподели многу проблеми со Србија за време на владеењето на авторитарниот претседател Фрањо Туѓман, земјата оттогаш покажа значителен напредок во сузбивањето на организираниот криминал. Освен Романија, Хрватска е единствената балканска земја со Национална стратегија за сузбивање на трговија со луѓе и злоупотреба на илегална дрога, која обединува различни владини, меѓународни и невладини институции. Српската влада вети дека ќе создаде таква стратегија, како и агенцијата да ја спроведе, до крајот на оваа година, но се очекуваат одложувања заради сегашната политичка нестабилност.

Во Северна Македонија има општо намалување на заплениите на дрога помеѓу 2009-2012 година. Постојат индикации дека заедно со намалувањето на заплениите има одреден недостиг во снабдување, што ги охрабри корисниците да го заменат хероинот со други супстанции како метадон, бензодиазепини и трамадол. Големи количини на заплениета марихуана (позната под името на улицата „Албанка“) беа претежно од албанско потекло.

Иако трговијата со хероин останува најголем и најзагрозен проблем на Западен Балкан, исто така се присутни и други дроги. Злоупотребата на кокаин и стимуланси во типот на амфетамин (АТС), како што се екстази, амфетамин и метамфетамин, е во пораст, а канабисот е сеприсутен. Во февруари 2003 година, полицијата изврши рација во неколку фармацевтски фабрики во близина на Белград, откривајќи голема количина на АТС (претежно афетамин). Истрагата откри дека извозникот, доктор Милан Зарубица, произведува тони стимуланси под изговор на истражување и развој на нов лек и ги извезувал низ цела Европа. Зарубица беше осуден на 12 години затвор, а четиринаесетмина негови соработници добија и долги затворски казни. Оттогаш, повеќето АТС пронајдени на Балканот се произведуваат надвор од регионот и се шверцуваат на Балканот за локална потрошувачка; канабисот се одгледува и се конзумира локално, но присуството на кокаин, кое често се наоѓа во помали количини во пратките со хероин, е причина за загриженост.

Друга причина за загриженост е зголемената локална потрошувачка на опијати. Стабилниот проток на ефтин хероин низ регионот, во придружба на високата стапка на невработеност и лошата социјална грижа, сите придонесуваат за ширење на зависноста меѓу 16 и 25 години. Ова особено се однесува на Косово, каде колапсот на традиционалното општество по конфликтот, како и генералниот недостаток на владеење на правото, ги прави младите особено ранливи на дилерите на дрога. Исто така, во Босна, ситуацијата може да се опише како драматична, а во некои општини, како Травник, се проценува дека околу 10% од 15 до 30 години се зависни од хероин. И покрај сето ова, локалните власти покажуваат само знак на напор да се борат со оваа несреќа, и кога тоа ќе го сторат, тие обично ги ограничуваат на кратки траење на рекламни кампањи, понекогаш во комбинација со ad hoc полициски рации насочени кон заокружување на мали дилери на дрога. Целокупната социјална и економска цена на таквата небрежност, преку уништување на млади животи, ширење на ХИВ / СИДА и корозивна корупција, е невозможно да се пресмета.

Во однос на тоа каков ефект има КОВИД-19 и оваа моментална ситуација новиот извештај објавен од агенцијата за лекови на ЕУ (ЕМЦЦДА) и Европол известува за повисоки цени, локален недостиг и намалена чистота за некои дроги, истовремено забележувајќи натамошно насилство меѓу добавувачите и дистрибутерите. Исто така, покажува како организирани криминални групи остануваат активни и издржливи, со „прилагодување модели на превоз, маршрути за трговија со луѓе и методи за прикривање“, дури и за време на пандемијата.

Постојат помалку докази за нарушување на ниво на увоз на големо. Трговијата со дрога преку поморската испорака продолжува на нивоа слични на периодот пред пандемија, иако има значително нарушување на шверцот со авионски превоз на патници. Трговијата со кокаин преку контејнери за поморска испорака продолжува на нивоа споредливи со 2019 година и бројот на заплнет кокаин во некои земји е зголемен. Трговијата со хероин се чини продолжува по многу од познатите рути, пред сè балканска рута.

Зголемените контроли кои произлегуваат од спроведувањето на мерките за борба против ширење на КОВИД-19 претставуваа меч со две острици за трговијата со дрога. Некои земји, како на пример Италија и земјите од Централна Азија, доживеаја нагло намалување на заплените на дрога. Други земји, како што е Нигер, објавија прекин на трговијата со дрога.⁹

Очигледно, потребен е посистематски пристап со цел Балканот да биде помалку пропустлив за меѓународната и локалната трговија. Треба да се изврши притисок врз националните влади да формираат специјализирани агенции за справување со овој проблем, а регионална меѓуагенција, поврзана со ЕУПОЛ, УНДОК и други меѓународни организации ќе биде од голема помош. Можеби стратегијата што се користеше за сузбивање на трговијата со луѓе во регионот (дискутирано во следното поглавје) може да биде корисен модел за пристап кон проблемот со трговија со дрога.¹⁰

ЗАКЛУЧОК

Трговијата со дрога претставува многу тежок општествен проблем. Наркоманијата како социопатолошка појава остава големи негативни траги во целото општество. Точниот број на лица кои конзумираат опојни средства, мислам дека не е познат. Надлежните институции треба да го актуелизираат ова прашање и да се извршат детални анализи за утврдување на точни податоци, бидејќи бројот на младите кои доаѓаат во контакт со дрогата е сè поголем. Кривичниот законик на Република Македонија во член 215 предвидува казнување на лица кои се занимаваат со недзволаната трговија со дрога и во член 216 казнување на оние лица кои овозможуваат на некое лице да употреби определена дрога. Се истакнуваат и мерките на безбедност како што се задолжително лечење на наркомани и одземање на предмети. Целта на овие

⁹ European Drug Report 2020.

¹⁰ UNODC “Opiate trafficking along the early stages of the Balkan route”, 2019.

мерки е многу значајна и овозможува да се отстранат состојбите или условите кои може да влијаат на сторителот во иднина да врши други кривични дела. Сите познати статистики укажуваат на тоа дека бројот на сторителите на кривични дела во врска со опојните дроги е висок. Поради тоа, при откривањето на овие кривични дела од страна на државните органи како што се МВР и Јавното обвинителство како надлежни органи, потребна е цврста соработка, па и соработка со помош на другите држави, а особено со оние од регионот. Истите органи треба да влијаат на значително намалување на овие кривични дела и во сузбивањето на овој тип на криминалитет, а доколку делото веќе е извршено, улогата во понатамошното решавање на овој проблем ја преземаат судовите. Законот за утврдување на видот и висината на санкцијата им го одзема дискреционото право на судиите и слободно судиско уверување и одлучување, бидејќи врз основа на тој закон се приморани да одлучуваат и да донесуваат пресуди.

Неопходно е вршење на правилна индивидуализација на казната, и не изрекување на благи казни за потешки дела и обратно. Благото казнување доведува до раст на овој тип на криминалитет. Некаде пак изрекувањето дури и на паричните казни може да има и спротивен ефект. Поради тие причини судиите треба детално и транспарентно во секој конкретен случај да ги ценат сите околности како би ја изрекле правилната казна, тоест казна која ќе ја оствари својата цел!

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

UNODC World Drug Report 2017, Executive Summary, page 18.

The Opium Economy in Afghanistan: An International Problem”, 2003, (https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/afg_opium_economy_2003.pdf)

UNODC “The Opium Economy in Afghanistan: An International Problem”, 2003, (https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/afg_opium_economy_2003.pdf), page 33

<https://balkaninsight.com/2019/05/20/balkan-organised-crime-hotspots-pinpointed-in-report/>
European Drug Report 2020.

UNODC “Opiate trafficking along the early stages of the Balkan route”, 2019.

Тодор Витларов, Казнено право, Посебен дел со практични примери, авторизирани предавања, стр. 56, 2013 год.

Заеднички извештај од Europol, европската полициска агенција и Европскиот центар за надзор на дрога и зависности (EMCDDA).

Методија Каневчев, Посебниот дел на Казненото право, стр. 264.

<http://www.cph.mk/ftp/Strategii/Nacionalna%20strategija%20za%20droga%20%20mkd%20strategija%202014-2020.pdf>